

l'anarquisme no és tot salvatge. És a dir, en esclatar la Guerra Civil, la tendència que va triomfar, a la qual es va apuntar gent de tota mena, que no tenia ideologia, va ser la violenta. I van matar de forma injusta, tot s'ha de dir i que jo condemno. Però dins de l'anarquisme i ho explico al llibre, hi ha una tendència pacifista.

La del personatge de la Clara.

Efectivament. M'he hagut de ficar a la pell d'una noia que era mestra, una feminista avançada al seu temps. La Clara havia de lluitar enmig d'una societat profundament masclista, fins i tot contra els seus propis camarades anarquistes. Ella defensava un anarquisme pacifista. De fet, aquí hi havia una força àcrata i llibertària molt forta, que va arrossegar molts intel·lectuals. Amb les brigades internacionals van venir artistes i pensadors com ara Orwell, Capa, Hemingway i molts periodistes. Eren els últims romàntics. I a la novel·la narro que hi havia col·lectivitats que van funcionar molt bé. Per tant, no tot és de color roig, negre o blanc. Hem de buscar els matisos.

La Segona República ja havia fet un exercici en favor dels drets de les dones, que després perdrien...

Evidentment. Hem de pensar que la primera llei de l'avortament la va fer la Federica Montseny durant la Guerra Civil.

Malgrat la guerra, neix l'amor. Hi ha una quotidianitat estranya.

La novel·la és precisament això, com és possible que sorgeixi l'amor dins de tant horror, de tanta foscor i que la gent continuï tenint sentit de l'humor. De fet, això és el que està passant a totes les guerres, com ara Ucraïna. Allà la gent ha de viure, ha de riure i enamorar-se. Surt el sol cada matí. Per tant, s'ha de fer un esforç per continuar vivint.

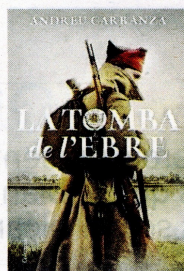
Diria que l'amor és el motor de la humanitat?

Sí. I la protagonista, la Clara, diu que 'Res no val tant com un instant d'amor', vers del poeta tortosí Gerard Vergés, que jo fico a la seva boca. Si no hi hagués amor, hauríem desaparegut. És el que ens motiva, el que ens fa tirar endavant. I un altre dels grans temes de la novel·la és la memòria. És a dir, els de la teva generació i la meua hem escoltat històries de la Guerra Civil, oi?

Sí.

En aquest 2002 estem al llindar de la gent viva que encara se'n recorda d'alguna cosa. Per tant, sense memòria no hi ha novel·la, de la guerra o de qualsevol altra cosa. I a *La tomba de l'Ebre* hi ha tots aquells records que jo escoltava a la sastreia del carrer Major d'Ascó perquè el meu avi i el

La fitxa

La tomba de l'Ebre

Autor: Andreu Carranza

Editorial: Columna

Gènere: Històrica

Pàgines: 475

«La memòria oral perdura i hi ha coses que encara ara no es poden dir públicament als pobles perquè va ser una guerra entre germans»

«Hi jugo amb les contradiccions. L'Ebre és l'aigua, és la nostra vida, però també és la mort. És la frontera de moltes civilitzacions i idees»

«A l'anarquisme no tot és salvatge. Aquí hi havia una força llibertària molt forta i per això van venir a lluitar artistes i pensadors»

meu pare eren sastres. Alguns relats molt brutals que em van quedar i que ara surten. Ara és el moment de treure'ls fora col·lectivament, d'airejar-los, hem de fer aquest exercici perquè tot i els anys que han passat encara és viu el record.

¿A les Terres de l'Ebre més?

La memòria oral perdura i hi ha coses que encara ara no es poden dir públicament als pobles perquè va ser una guerra entre germans, entre veïns.

Però no només parla d'amor i guerra. També té l'antipapa, el papa Luna.

I tant! El papa Luna. Aquest és un altre dels ingredients. Em baso en un llibre del Jesús Macip, historiador de Tortosa, que parla sobre la desaparició del tresor de la Catedral de Tortosa. Apareix perquè hi ha gent interessada a ro-

bar el tresor del papa Luna, i no dic res més...

A la coberta fa l'ullet a aquest tresor.

Aquesta és una de les peces desaparegudes.

El van robar durant la guerra?

No. Però van desaparèixer moltes peces. És una història molt curiosa de com es recupera una part del tresor i com desapareix una altra. Però el lector ho haurà de descobrir.

Té un exorcista entre els personatges...

Apareixen dos capellans amagats. I això és un record de la meua família, que és de la Fatarella. La de la meua mare era de dretes, carlistes i van tenir amagats durant molt de temps dos capellans en temps de guerra. A la novel·la, un d'aquests sacerdots el faig exorcista.

A la Fatarella els anarquistes van matar molta gent.

Una quarantena de persones en un dia. A la Fatarella es van concentrar aquestes morts, però a Móra la Nova, Móra d'Ebre, Gandesa, Flix o Ascó també van ser-hi, tot i que més repartides.

És cert que els militars d'ambdós bàndols eren majoritàriament maçons?

Sí i és un altre dels aspectes molt desconeguts, igual que les sessions d'espiritisme que es feien als Ateneus Llibertaris. És a dir, l'anarquisme estava molt unit a tots els corrents esotèrics del moment. I la maçoneria a tota la societat, especialment al cos militar. Nacionals i republicans estaven plens de maçons.

I com és que Franco els hi tenia tanta mania llavors?

S'explica que Franco va demanar ingressar-hi i que va ser rebutjat...

Ara ho entenc.

De fet, el seu germà era maçó.

L'Ebre, una tomba...

Es convertirà en una tomba. Quan era petit m'explicaven que durant la batalla, baixava tintat de sang, baixaven els cadàvers riu avall. Personalment, jugo sempre amb la contradicció perquè l'Ebre és l'aigua, és la nostra vida, però també és la mort. És la frontera de moltes civilitzacions i pensaments, romans i ibers; carlistes i liberals; rojos i feixistes. És un riu on queda marcada la mística de la terra i de la sang.

Sona molt poètic.

És una novel·la d'amor.

Ja hi treballa en una segona part?

M'haig d'enfrontar a la batalla de l'Ebre, hi haig d'entrar, no la puc defugir. Ja l'estic treballant.